Abb. 270 Ink. 492, Pars I, f. 13r – Passau (?) u. Suben, nicht vor 1484 (70%) Kat. 73

Abb. 271 Ink. 626, Hauptbd., f. 15r – Passau (?) u. Suben, nicht vor 1484 (50%) Kat. 74

Abb. 272 Ink. 548, f. 8r – Passau (?), nicht vor 1481 (65%) Kat. 72

Abb. 273 Ink. 492 (wie Abb. 270), Pars II, f. 15r (70%) Kat. 73

Abb. 274 Ink. 492 (wie Abb. 270), Pars I, f. 15r (70%) Kat. 73

Abb. 275 Fragm. 648, Rectoseite: Te-igitur-Initiale – Passau oder Oberösterreich, vermutlich 1480er Jahre (72%) Kat. 75

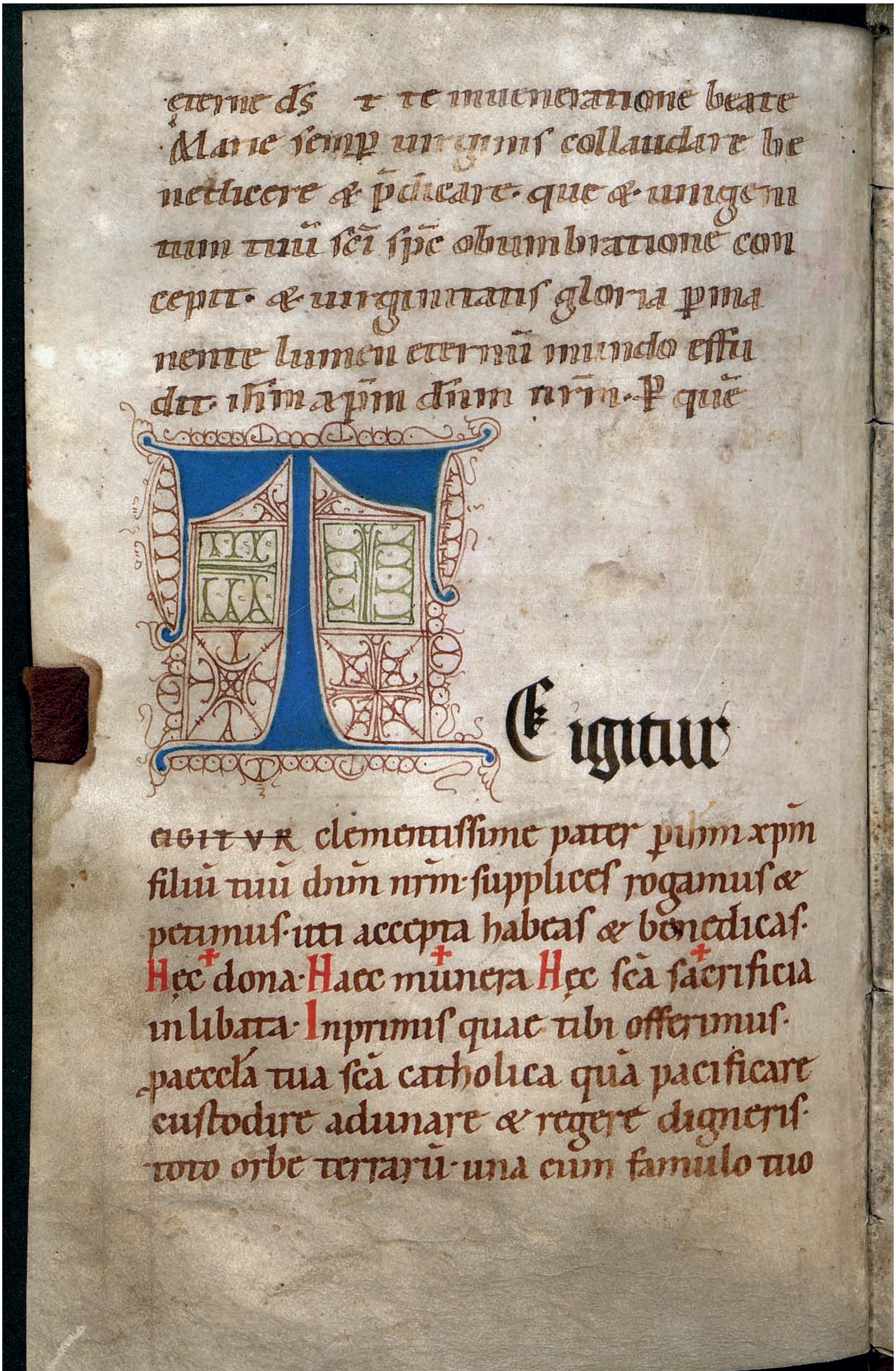

eterne ds et te in ueneratione beate
Marie semp uirginis collaudare be
nedicere & pdicare. que & unigeni
tum tuu sci spc obumbratione con
cepit. & uirginitatis gloria pma
nente lumen eternu mundo effu
dit. ihm xpm dnm nrm. P quem

Te igitur

igitur clementissime pater pihm xpm
filiu tuu dnm nrm. supplices rogamus &
petimus. uti accepta habeas & benedicas.
Hec + dona. Haec + munera. Hec + sca sacrificia
in libata. In primis quae tibi offerimus.
pro eccla tua sca catholica qua pacificare
custodire adunare & regere digneris.
toto orbe terraru. una cum famulo tuo

Abb. 276 Cod. 271, f. 68v: Te-igitur-Initiale – Passau, um 1470/90 (105%) Kat. 76

DI. I

DI. I. a

VEteris ac noue legis ꝯtinentiã dili- gẽti indagine. etiã atq etiã ꝯſiderãtibus nobis ꝑuia dei grã tia innotuit ſacre pagine tractatum circa res vel ſigna ꝑcipue verſari. Ut enim egregius doctor Auguſtinꝰ ait in li. de doctrina chriſtiana. Omnis doctrina vel rerũ eſt vel ſignorũ. ſꝫ res etiam p ſigna diſcunť. Proprie aũt hic res appellanť que nõ ad ſignificandum aliquid adhibenť. Signa vo quorum vſus eſt in ſignificando. Eorũ aũt aliq ſunt. quorũ omnis vſus eſt in ſignificando. nõ in iuſtificando. i. quibus nõ vtimur niſi aliqd ſignificandi grã. vt aliq ſacramenta legalia. Alia que nõ ſolum ſignificant. ſed ꝯferunt. qđ intus adiuuet. ſicut euãgelica ſacramẽta. Ex quo aperte intelligiť que hic appellentur ſigna. res ille videlicet quẽ ad ſignificandum aliqd adhibenť. Omne g ſignum etiam res aliqua eſt. qđ eñ nulla res eſt vt in eodem Augꝰ. ait. omnino nihil eſt nõ aũt econuerſo. omnis res ſignum eſt qꝛ nõ adhibeť ad ſignificanduꝫ aliquid Cũq his intenderit theologorũ ſpeculatio ſtudioſa atq modeſta. diuinã ſcripturam formã pſcriptam in doctrina tenere aduertet. De his g nobis aditũ ad res diuinas aliqtenus intelligẽdas deo duce aperire volentibus diſſerendũ eſt ⁊ pmum de rebus. poſtea de ſignis diſſeremus.

Auguſti. · Auguſti.

De rebus cõmuniter agit. · b ·

Id ergo in rebus ꝯſiderandum eſt vt in eodem Auguſti. ait. Q res alie ſunt qbus fruendum eſt. Alie qbus vtendum eſt. alie q fruuntur ⁊ vtunť. ille qbus fruendũ eſt nos beatos faciũt. Iſtis qbus vtendũ eſt tẽdentes ad beatitudinem adiuuamur. ⁊ qſi adminiculamur vt ad illas res que nos beatos faciunt pueniré. eiſq inherere poſſimus. Res vo que fruunť ⁊ vtunť nos ſumus. qſi inter vtraſq conſtituti. ⁊ angeli ⁊ ſancti. Frui aũt eſt amore alicui rei inherere ꝓpter ſeipam. Uti vo id qđ in vſum venerit referre. ad obtinendũ illud quo fruendũ eſt. alias abuti eſt nõ vti. Nam vſus illicitus abuſus vel abuſio nominari debet. Res g quibus fruendum eſt ſunt pater ⁊ filius et ſpũſſanctus. Eadem tñ trinitas quedã ſumma res eſt. cõmuniſq oĩbus fruentibus ea. ſi tñ res dici debet. ⁊ non rerum oĩm cauſa. ſi tñ ⁊ cauſa. Non eñ facile põt inueniri nomen qđ tante excellẽtie ꝯueniat niſi qđ melius dicitur trinitas hec. vnus deus. Res aũt quibus vtendum eſt. mundus eſt ⁊ in eo creata. Uñ Augꝰ. in eodem. Utendum eſt h mũdo nõ fruenduꝫ. vt inuiſibilia dei p ea q facta ſunt intellecta ꝯſpiciant. i. vt de tẽporalibus eterna capianť. Item in eodem. In omnibus rebus ille tñ ſunt qbus fruendum eſt q eterne ⁊ incõmutabiles ſunt. Ceteris aũt vtendum eſt. vt ad illarũ pfruitõꝫ pueniať. Idẽ augꝰ. in li. x. de trini. Fruimur cognitis i quibus ipis ꝓpter ſe volũtas delectata cõquieſcit. vtimur vo eis que ad aliud referimus quo fruendum eſt.

De rebus q fruunť ⁊ vtũtur. Augu. quid ſit frui et vti

Auguſtinus De rebꝰ quibus fruẽduꝫ eſt.

Auguſtinus De rebꝰ quibus vtenduꝫ eſt.

Auguſti

Item quid interſit inter frui et vti aliter qꝫ ſupra. · c ·

Notanduꝫ vero q idem Augꝰ. in li. x. de tri. aliter qꝫ ſupra accipiens vti ⁊ frui. ſic dicit. Uti eſt aſſumere aliqd in facultatem voluntati frui autem eſt vti cũ gaudio. nõ adhuc ſpei ſed iam rei. Ideoq oĩs q fruiť vtiť Aſſumit eñ aliqd in facultatem voluntatis. cũ fine delectatiõis. Non aũt oĩs qui vtiť. ⁊ fruiť ſi id qđ in facultatẽ voluntatis aſſumit. nõ ꝓpter ipm. ſed propter aliud appetit. Et attende qꝛ videť Augꝰ. dicere. illos frui tñ qui in re gaudent. nõ iam in ſpe. ⁊ ita in hac vita non videmur frui. ſed tñ vti. vbi gaudemꝰ in ſpe. cum ſupra dictum ſit frui eẽ amore inherere alicui rei ꝓpter ſe. q liť etiaꝫ hic multi adherent deo.

Auguſti.

Determinatio eorum que videtur contraria. · d ·

· a · 5 ·

Abb. 277 Ink. 511, f. 5r – Passau und Suben, späte 1480er oder 1490er Jahre (80%) Kat. 77

LI. II

Beda vnum eſſe reruꝫ princi-
pium oſtendit non plura. vt qui
dam putauerunt.

Di. I. a

Creationem re-
ruꝫ inſinu-
anſ ſcriptu
ra. deum eſ
ſe creatorē
initiūq; tē-
poris atq;
omniū viſi
bilium vel
inuiſibilium creaturarum in primordio
ſui oſtendit dicēs. In principio creauit
deus celum ⁊ terram. His etenim verbis
Moyſes ſpiritu dei afflatus in vno prin
cipio a deo creatore mundum factum re
fert. elidens errorem quorundaꝫ. plura
ſine principio fuiſſe principia opinantiuꝫ
Plato nanq; tria initia eſtimauit deuꝫ
ſcꝫ exemplar ⁊ materiam. ⁊ ipſam incre-
atam ſine principio. ⁊ deum quaſi artificē
non creatorem. Creator enim eſt qui de
nihilo aliqua facit Et creare proprie eſt
de nihilo aliquid facere. Facere vero non
modo de nihilo aliquid operari. ſꝫ etiaꝫ
de materia. Unde ⁊ homo ⁊ angel9 di-
citur aliqua facere ſed non creare. voca
turq; factor ſiue artifex. ſed non creator
Hoc enim nomen ſoli deo proprie con-
gruit. q ⁊ de nihilo quedam ⁊ de aliquo
aliqua facit. Ipſe eſt ergo creator ⁊ opi-
fex ⁊ factor. ſed creationis nomen ſibi p
prie retinuit. alia vero etiaꝫ creaturis cō-
municauit. In ſcriptura tamen ſepe cre
ator accipitur tanq; factor. ⁊ creare tan-
q; facere ſine diſtinctione ſignificatōnis
pprie.

Plato dixit tria pricipia eſſe.

Ex q ratōne pprie dicitur creator. ⁊ qd ſit creare. et qd facere.

Quod hec verba ſcilicet agere ⁊ fa
cere ⁊ huiuſmodi non dicuntur
de deo ſm eam rationem qua di
cuntur de creaturis. b

Verūtamē ſcien-
dum eſt. hec verba. ſ. creare facere ⁊ age
re ⁊ alia huiuſmodi de deo non poſſe di
ci ſm eam rationem qua dicunt de crea
turis. Quippe cum dicimus eum aliqd
facere non aliquem in operando motuꝫ
illi ineſſe intelligimus. vel aliquaꝫ in la-
borando paſſionem. ſicut nobis ſolet ac
cidere. ſed eius ſempiterne voluntatis
nouum aliquem ſignificamus effectum.
id eſt. eterna eius voluntate aliqd noui-
ter exiſtere. Cum ergo aliquid dicit fa-
cere tale eſt. ac ſi dicatur iuxta ei9 volun
tatem vel p eius voluntatem aliquid no
uiter contingere vel eſſe. vt in ipſo nihil
noui contingat. ſed nouuꝫ aliquid ſicut
in eius eterna voluntate fuerat fiat. ſine
aliqua motione vel ſui mutatione. Nos
vero operando mutari dicimur. quia mo
uemur. Non enim ſine motu aliquid fa-
cimus. deus ergo aliquid agere vel face
re dicitur. quia cauſa eſt rerum nouiter
exiſtentium. dum eius voluntate res no
ue eſſe incipiunt que ante non erant abſ-
q; ipſius agitatione. vt actus proprie di-
ci non queat. cum videlicet actus omis
in motu conſiſtat. in deo auteꝫ mot9 nul
lus eſt Sicut ergo ex calore ſolis aliqua
fieri contingit. nulla tamen in ipſo vel in
eius calore facta motione vel mutatōe.
Ita ex dei voluntate noua habent eſſe
ſine mutatione auctoris qui eſt vnum ⁊
ſolum ⁊ omniuꝫ principium. Ariſtoteles
vero duo poſuit principia. ſ. materiaꝫ ⁊ ſpe
ciem ⁊ tertium operatoriū dictum. mun
dum qꝫ ſemp eſſe ⁊ fuiſſe.

Ex quo ſēſu dicit de9 aliquid facere.

Per ſile oſtē dit.

Strabus ariſtoteles

Quod catholicum eſt docet. c

Horū ergo et ſimi
lium errorem ſpūſſanctus euacuans ve
ritatiſq; diſciplinam tradens. deū in prin
cipio temporum mundū creaſſe. ⁊ ante
tempora eternalit exitiſſe ſignificat. ip-
ſius eternitatem ⁊ omnipotentiam com
mendans. Cui voluiſſe facere eſt. q vt
prediximus ex eius voluntate ⁊ bonita
te res noue exiſtunt. Credamus ergo re
rum creatarum celeſtium terreſtriū. vi-
ſibilium vel inuiſibilium cauſam nō eſſe
niſi bonitatem creatoris. qui eſt de9 ve-
rus vnus. cuius tanta eſt bonitas. vt ſū
me bonus beatitudinis ſue qua eterna-

Abb. 278 Ink. 511 (wie Abb. 277), f. 84v (84%)

LI. IIII

Di. I a

SAmaritanus eũ vulnerato appropians curatõni eius ſacrãmẽtoꝝ alligamẽta adhibuit qꝛ cõtra originalis peccati ⁊ actualꝰ vulnera. ſacramentoꝝ remedia deus inſtituit. De quibus quatuor primo cõſideranda occurrũt. Quid ſit ſacramentũ. Quare inſtitutũ. In quibus cõſiſtat et cõficiaẗ. Et que ſit diſtantia inter ſacramenta veteris ⁊ noue legis.

De ſacramẽtis vbi quatuor cõſideranda ſunt.

Quid ſit ſacramentũ. b

Sacramẽtum eſt ſacre rei ſignum. Diciẗ tamen ſacramẽtum etiam ſacꝝ ſecretum. ſicut ſacramẽtum diuinitatis. vt ſacramentũ ſit ſacꝝ ſignans. ⁊ ſacꝝ ſignatum. ſed nunc agitur de ſacramẽto ſm qꝫ eſt ſignũ. Item ſacramentũ eſt inuiſibilis gratie viſibilis forma. Signum vero eſt res pter ſpeciem quã ingerit ſenſibus aliquid aliud ex ſe faciens in cognitiõem venire. Signoꝝ vo alia ſunt naturalia. vt fumus ſignificans ignẽ. alia data. Et eoꝝ que data ſunt. quedã ſunt ſacramẽta quedã nõ. Omne enim ſacramentũ eſt ſignum ſed nõ ecõuerſo. ſacramentũ eius rei ſimilitudinem gerit cuius ſignum eſt. Si eñ ſacramenta nõ haberent ſimilitudinem rerũ quaꝝ ſacramenta ſunt: pprie ſacramenta nõ dicerenẗ. Sacramentũ eñ pprie diciẗ quod ita ſignum eſt gr̃e dei. ⁊ inuiſibilis gratie forma. vt ipſius imaginem gerat et cauſa exiſtat. Nõ ergo ſignificandi tm̃ gratia ſacramẽta inſtituta ſunt. ſed etiã ſanctificandi. que eñ ſignificandi gratia tm̃ inſtituta ſunt ſolũ ſigna ſunt. ⁊ nõ ſacramẽta. ſicut fuerunt ſacrificia carnalia. ⁊ obſeruãtie cerimoniales veteris legis. que nunqꝫ poterant iuſtos facere offerẽtes. Quia vt ait apl's. Sanguis hircoꝝ ⁊ thauroꝝ et cinis vitule aſperſus. inquinatos ſanctificabat ad emũdatõeʒ carnis. nõ anime. Nam inquinatio illa erat cõtactus

Aug. in li. x. de ci. dei.

Aug. in li. de doctrina chriſtiana. q̃d ſit ſignum.

Quo differãt ſignũ ⁊ ſacramentũ.

Quid pprie dr̃ ſacramẽtũ

Qꝛ legalia mc lius dicunẗ ſigna qꝫ ſacr̃a.

mortui. Vñ Aug. Nihil aliud intelligo inq̃natiõem quã lex mũdat niſi cõtactũ mortui hois. quem qui tetigerat immũdus erat ſeptẽ diebus. ſed purificabaẗ ſm legẽ die tertio ⁊ ſeptimo ⁊ ita mundus erat vt iam intraret in tẽplũ. Mũdabant etiã interdũ a corpali lepra illa legalia. Sed nunqꝫ ex opibus legis aliquis iuſtificatus eſt. vt ait apl's. etiaʒ ſi in fide ⁊ in charitate fierẽt. Queriẗ q̃re. qꝛ impoſuit ea deus in ſeruitutẽ. nõ in iuſtificatõeʒ ⁊ vt figura futuri eſſent. volẽs ergo ſibĳpſi potius offerri ea qꝫ idolis. illa ergo ſigna erãt. ſed tñ ⁊ ſacramẽta. licet minus pprie in ſcripturis ſepe vocanẗ. qꝛ ſigna erant rei ſacre quã vtiqꝫ nõ pſtabant. Illa aũt apl's opa legis dicit que tm̃ ſignificãdi gr̃a vel in onus inſtituta ſunt.

Aug[9]. ſuper epiſtolam ad hebreos.

Que dicãtur opa legis.

De cauſa inſtitutõis ſacr̃oꝝ c

Triplici auteʒ de cauſa ſacramenta inſtituta ſunt. ppter humiliatõem. eruditõem. exercitatõeʒ. Propter humiliatõem quidẽ vt dũ homo inſenſibilibus rebus q̃ natura infra ipſum ſunt ex pcepto creatoris ſe reuerẽdo ſbĳcit. vt ex hac humilitate ⁊ obediẽtia deo magis placeat. ⁊ vt apud eũ mereaẗ cuius impio ſalutẽ querit in inferiorib[9] ſe. ⁊ ſi nõ ab illis ſed p illa a dõ Propter eruditõem etiã inſtituta ſunt. vt p id qd foris in ſpẽ viſibili cerniẗ ad inuiſibilẽ vtutẽ que intus eſt agnoſcendã mẽs erudiaẗ. Hõ eñ qui ante pctm̃ ſine medio deũ videbat p pctm̃ a dõ habuit vt nequaqꝫ diuina neq̃at cape niſi hũanis exercitat[9]. Propẗ exercitatõeʒ ſilr̃ inſtituta ſunt. qꝛ cũ hõ ocioſus eẽ nõ poſſit. pponiẗ ei vtilis ⁊ ſalubris exercitatio in ſacramẽtis q̃ vanã ⁊ noxiã declinet occupatõem. nõ eñ facile capiẗ a tẽptatore q̃ bono vacat exercitio. Vñ hic Hiero. monet. Semp aliq̃d boni opis facito vt te occupatũ diabol[9] inueniat.

Prima cauſa

Secũda.

Tertia.

De triplici genere exercitatõis. d

Sunt autẽ exercitationũ tres ſpecies. vna ad edificatõeʒ anime ptinet. alia ad corpis fomentũ. alia ad vtriuſqꝫ ſubuerſionem. Cũ igiẗ

Abb. 279 Ink. 511 (wie Abb. 277), f. 205[v] (84%)

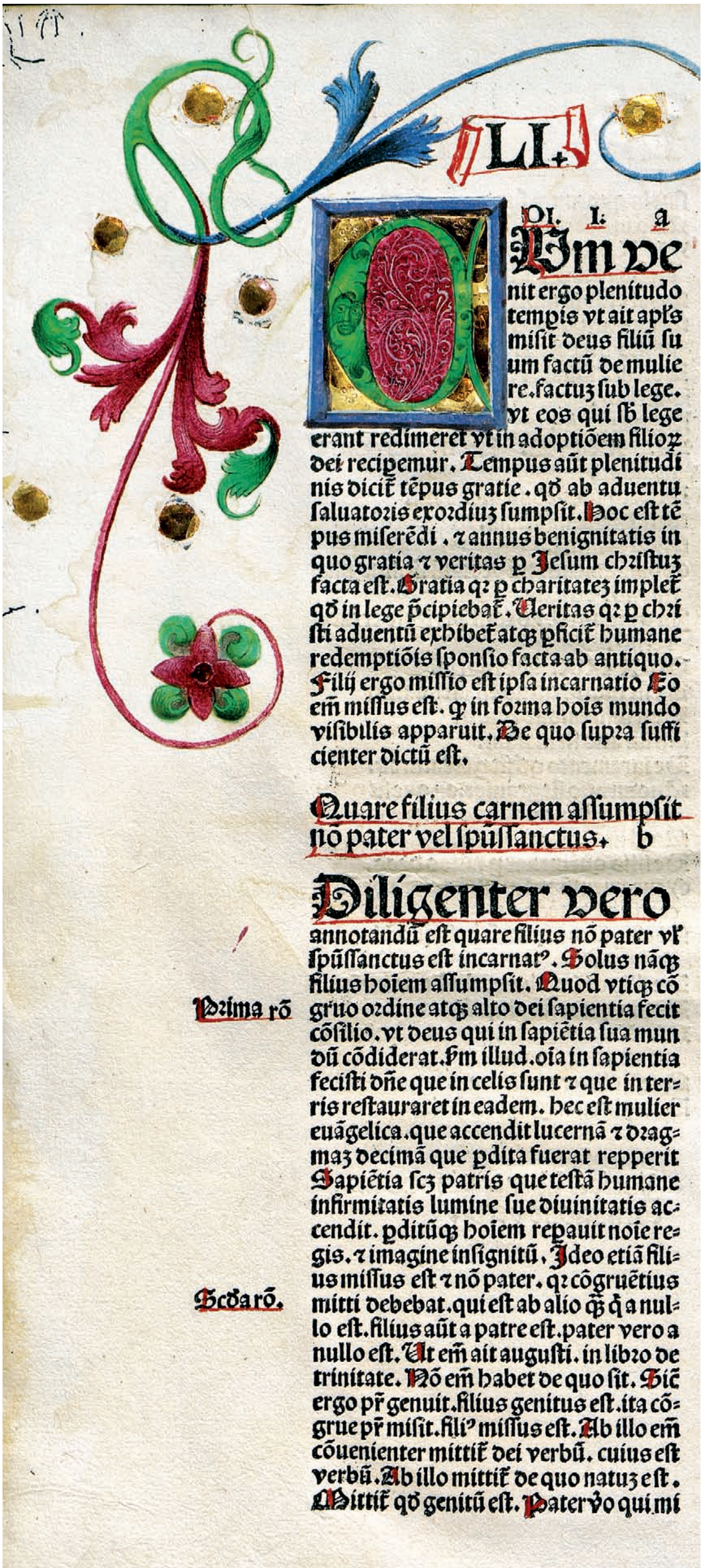
LI.

Di. I. a

Cum ve nit ergo plenitudo temporis vt ait apl's miſit deus filiū ſuum factū de muliere. factuȝ ſub lege. vt eos qui ſb lege erant redimeret vt in adoptiōem filiorum dei reciperemur. Tempus aūt plenitudinis dicit tēpus gratie. qd ab aduentu ſaluatoris exordiuȝ ſumpſit. Hoc eſt tēpus miſerēdi. ⁊ annus benignitatis in quo gratia ⁊ veritas p Jeſum chriſtuȝ facta eſt. Gratia q: p charitateȝ implet qd in lege pcipiebat. Ueritas q: p chriſti aduentū exhibet atq pficit humane redemptiōis ſponſio facta ab antiquo. Filij ergo miſſio eſt ipſa incarnatio Eo em miſſus eſt. q in forma hois mundo viſibilis apparuit. De quo ſupra ſufficienter dictū eſt.

Quare filius carnem aſſumpſit nō pater vel ſpūſſanctus. b

Diligenter vero annotandū eſt quare filius nō pater vl ſpūſſanctus eſt incarnat⁹. Solus nāq filius hoiem aſſumpſit. Quod vtiq cō-

Prima rō gruo ordine atq alto dei ſapientia fecit cōſilio. vt deus qui in ſapiētia ſua mundū cōdiderat. ſm illud. oīa in ſapientia feciſti dñe que in celis ſunt ⁊ que in terris reſtauraret in eadem. hec eſt mulier euāgelica. que accendit lucernā ⁊ dragmaȝ decimā que pdita fuerat repperit Sapiētia ſcȝ patris que teſtā humane infirmitatis lumine ſue diuinitatis accendit. pditūq hoiem repauit noie regis. ⁊ imagine inſignitū. Ideo etiā filius miſſus eſt ⁊ nō pater. q: cōgruētius

Scdarō. mitti debebat. qui eſt ab alio q̄ q a nullo eſt. filius aūt a patre eſt. pater vero a nullo eſt. Ut em ait auguſti. in libro de trinitate. Nō em habet de quo ſit. Sic ergo pr genuit. filius genitus eſt. ita cōgrue pr miſit. fili⁹ miſſus eſt. Ab illo em cōuenienter mittit dei verbū. cuius eſt verbū. Ab illo mittit de quo natuȝ eſt. Mittit qd genitū eſt. Pater vo qui mi

Abb. 280 Ink. 511 (wie Abb. 277), f. 154v (93%) Kat. 77

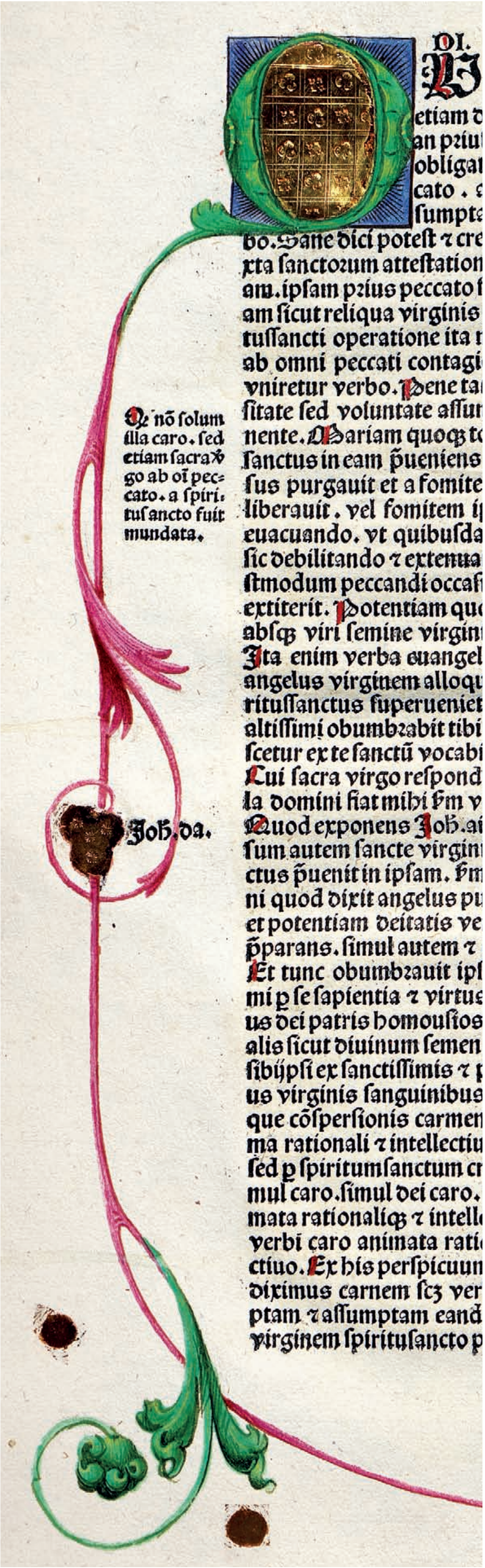
Di.
etiam d
an priu
obligat
cato.
ſumpt
bo. Sane dici poteſt ⁊ cre
rta ſanctorum atteſtation
am. ipſam prius peccato
am ſicut reliqua virginis
tuſſancti operatione ita
ab omni peccati contagi
vniretur verbo. Pene ta
ſitate ſed voluntate aſſu
nente. Mariam quoq t
ſanctus in eam pueniens
ſus purgauit et a fomite
liberauit. vel fomitem
euacuando. vt quibuſda
ſic debilitando ⁊ extenua
ſtmodum peccandi occaſ
extiterit. Potentiam qu
abſq viri ſemine virgin
Ita enim verba euangel
angelus virginem alloqu
rituſſanctus ſuperueniet
altiſſimi obumbrabit tibi
ſcetur ex te ſanctū vocabi
Cui ſacra virgo reſpond
la domini fiat mihi ſm v
Quod exponens Joh. a
ſum autem ſancte virgin
ctus puenit in ipſam. ſm
ni quod dixit angelus pu
et potentiam deitatis ve
pparans. ſimul autem ⁊
Et tunc obumbrauit ip
mi p ſe ſapientia ⁊ virtu
us dei patris homouſios
alis ſicut diuinum ſemen
ſibiipſi ex ſanctiſſimis ⁊
us virginis ſanguinibus
que coſperſionis carme
ma rationali ⁊ intellectu
ſed p ſpiritumſanctum c
mul caro. ſimul dei caro.
mata rationaliq ⁊ intell
verbi caro animata rati
ctiuo. Ex his perſpicuu
diximus carnem ſcȝ ver
ptam ⁊ aſſumptam eand
virginem ſpirituſancto p

Q nō ſolum illa caro. ſed etiam ſacra virgo ab oī peccato. a ſpirituſancto fuit mundata.

Joh. da.

Abb. 281 Ink. 511 (wie Abb. 277), f. 156v (93%) Kat. 77

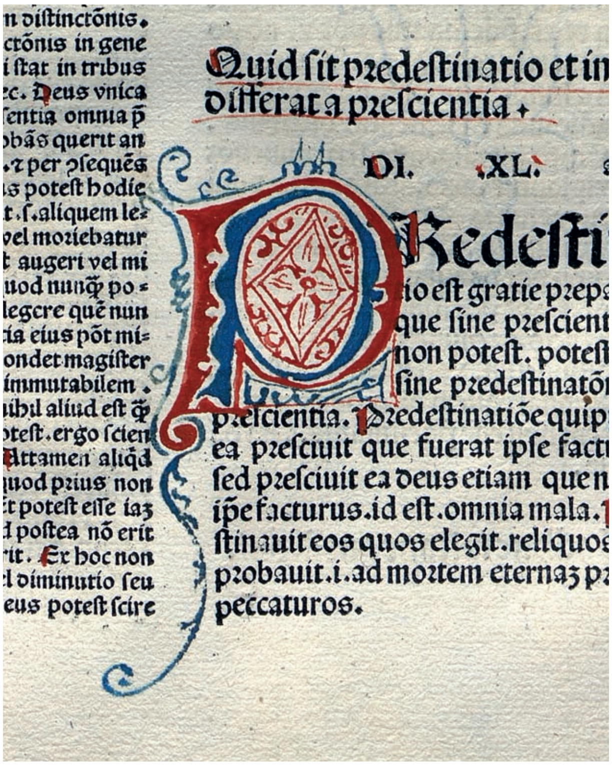

Abb. 282 Ink. 511 (wie Abb. 277), f. 70r Kat. 77

Abb. 283 Ink. 511 (wie Abb. 277), f. 153r Kat. 77

Abb. 284 Ink. 511 (wie Abb. 277), f. 264v Kat. 77

Abb. 285–286 Ink. 511 (wie Abb. 277), ff. 8v, 157v Kat. 77

Abb. 287 Ink. 467, f. *i*r – Passau, nicht vor 1491 Kat. 78

Abb. 288 Ink. 467 (wie Abb. 287), f. *cli*r Kat. 78

Abb. 289 Ink. 467 (wie Abb. 287), f. *cclxxiiii*v Kat. 78

Abb. 290–291 Ink. 467 (wie Abb. 287), f. I^{r}: Te-igitur-Initiale, f. III^{v}: Antlitz Christi — Kat. 78

Abb. 292 Ink. 349, f. 5^{r} – Landshut, um 1484 — Kat. 79

Abb. 293 Cod. 340, f. 1r – Österreich, 1452 und um 1452 (70%) Kat. 80

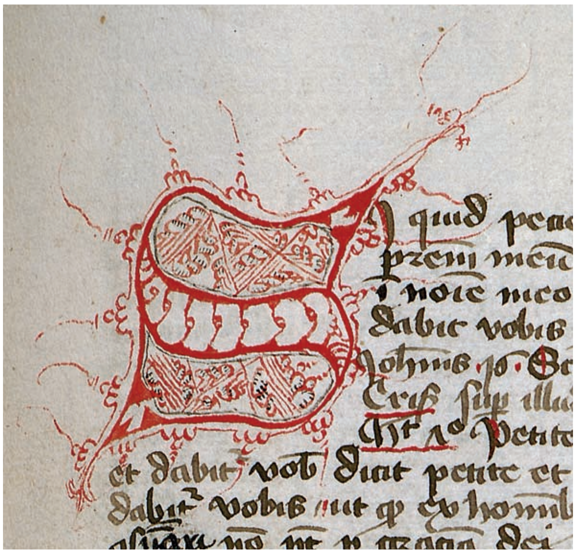

Abb. 294 Cod. 340 (wie Abb. 293), f. 222r Kat. 80

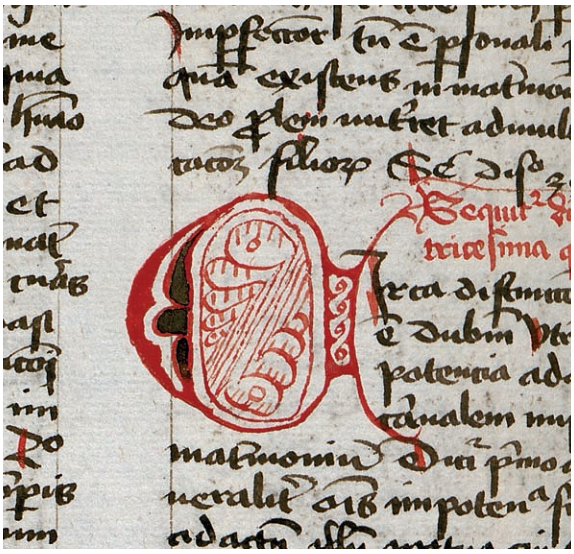

Abb. 295 Cod. 340 (wie Abb. 293), f. 281v Kat. 80

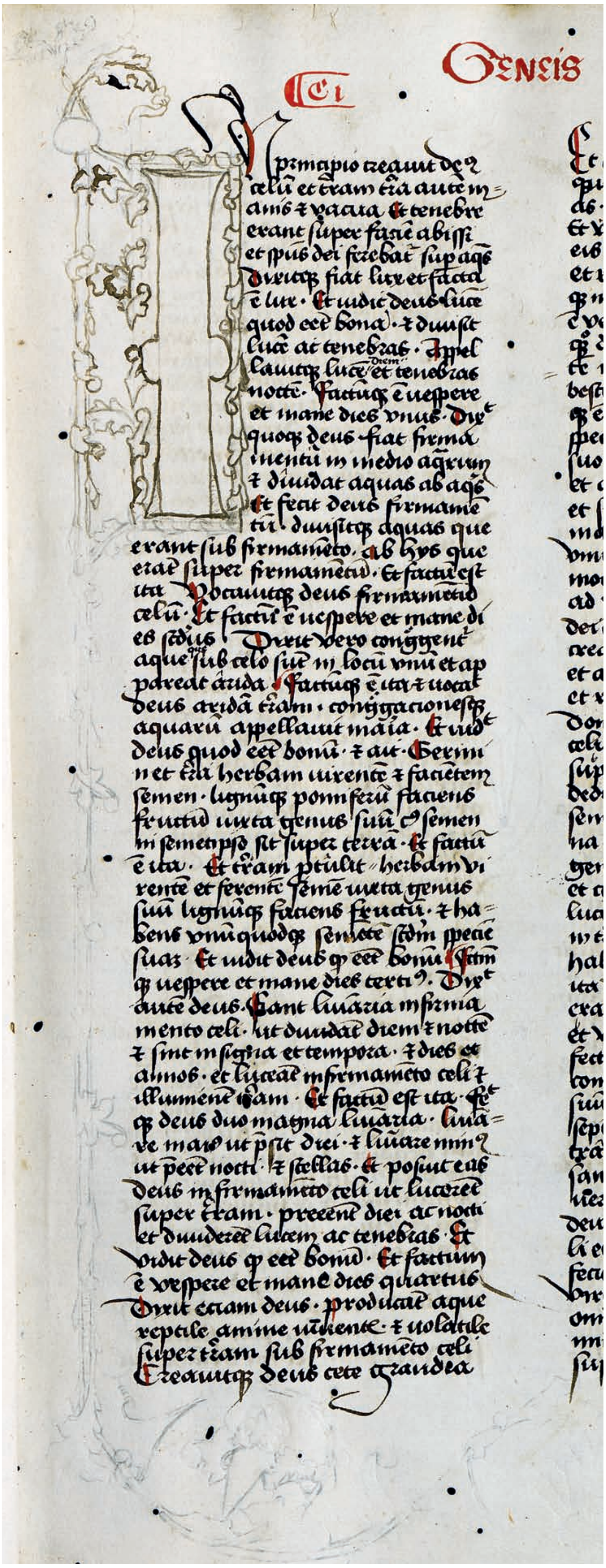

Abb. 296 Cod. 491, f. 2r – Österreich (Wien ?), 1472 (65%) Kat. 81

Abb. 297 Cod. 491 (wie Abb. 296), f. 22^{v} (90%) Kat. 81

Abb. 298 Cod. 362, f. 85^{v}: Initiale mit Fabelwesen, Szenerie mit König und zwei Köpfen – Bair.-österr. Sprachaum, um 1450/70 (65%) Kat. 82

Abb. 299 Cod. 362 (wie Abb. 298), f. 92^{v}: Initiale mit Drachen Kat. 82

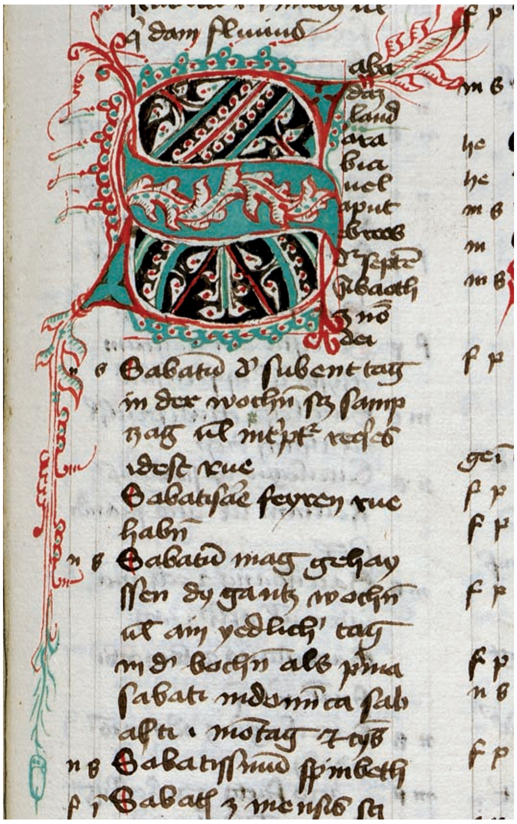

Abb. 300 Cod. 362 (wie Abb. 298), f. 198^{r} (65%) Kat. 82

Abb. 301–302 Cod. 476, f. 3r: Te-igitur-Initiale, f. 7v – Vermutlich Südostdeutschland, 1470er/1490er Jahre (70%, 85%) Kat. 83

Abb. 303 Ink. 436, f. 83v – Padua, Antonio Maria da Villafora (Atelier), nicht vor 1475 Kat. 84

Abb. 304 Ink. 436 (wie Abb. 303), f. 220v Kat. 84

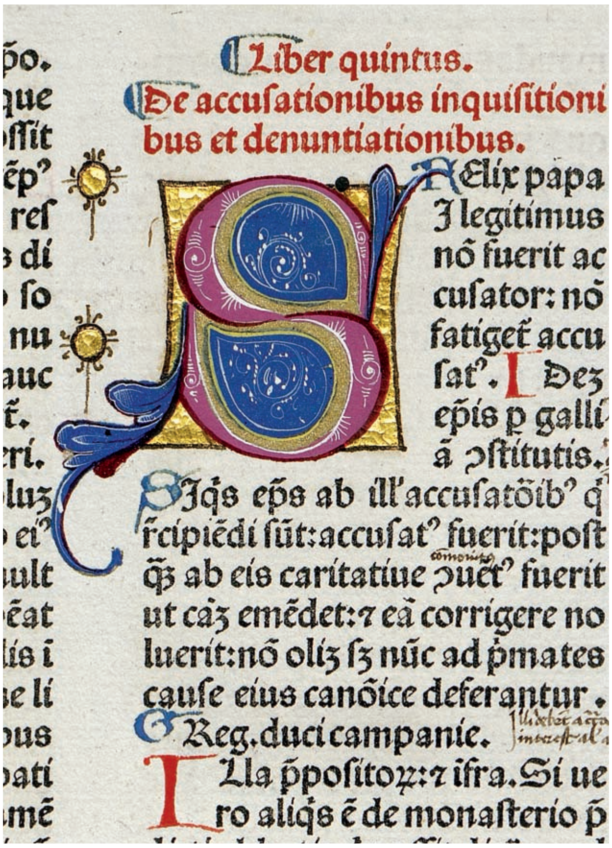

Abb. 305 Ink. 436 (wie Abb. 303), f. 242v Kat. 84

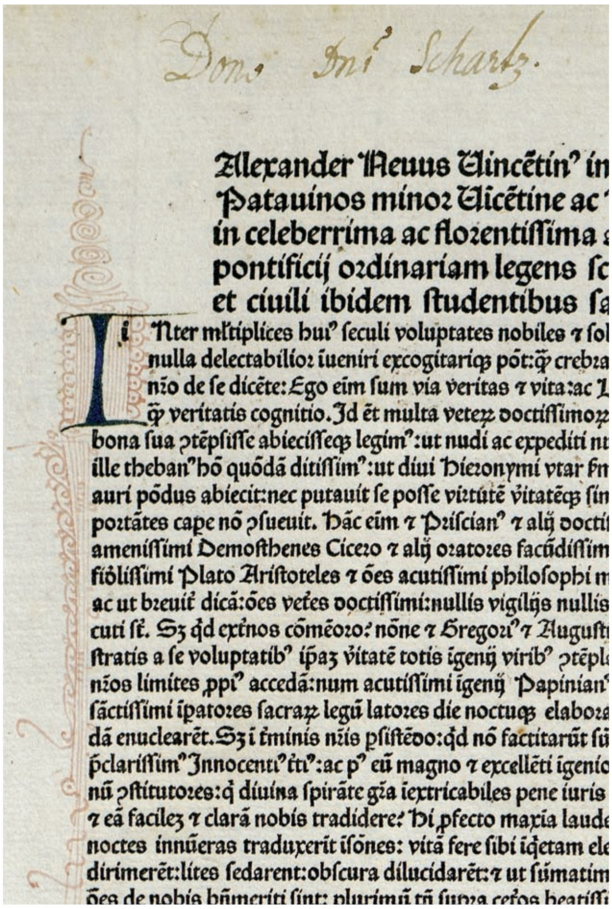

Abb. 306 Ink. 436 (wie Abb. 303), f. 1v (80%) Kat. 84

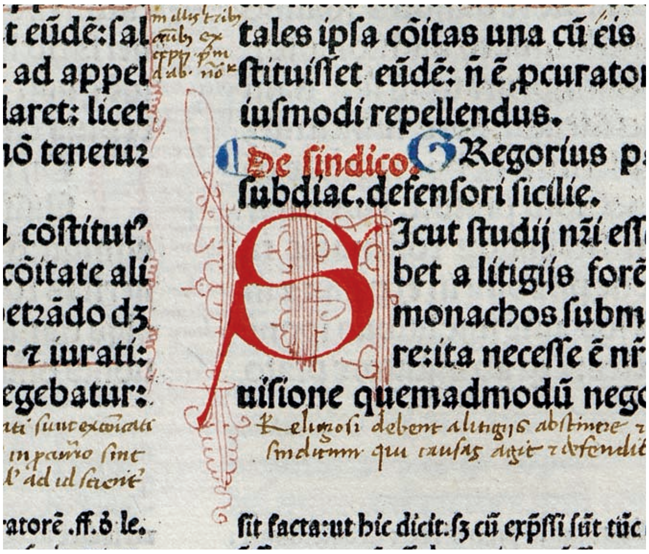

Abb. 307 Ink. 436 (wie Abb. 303), f. 76v Kat. 84

Abb. 308 Ink. 436 (wie Abb. 303), f. 77r Kat. 84

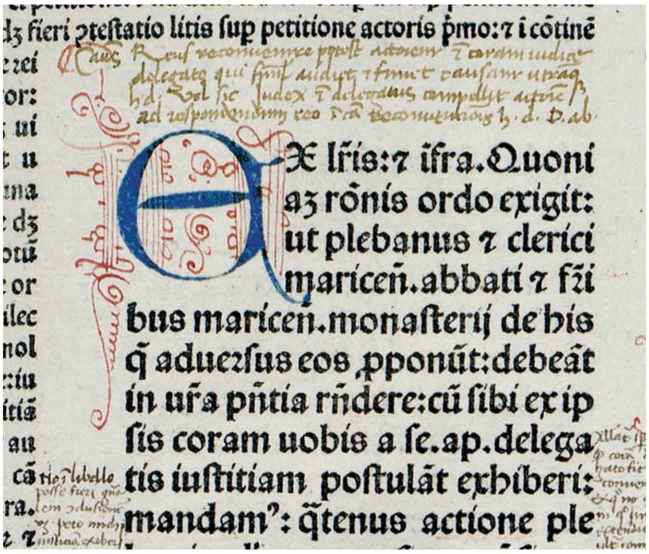

Abb. 309 Ink. 436 (wie Abb. 303), f. 90ra Kat. 84

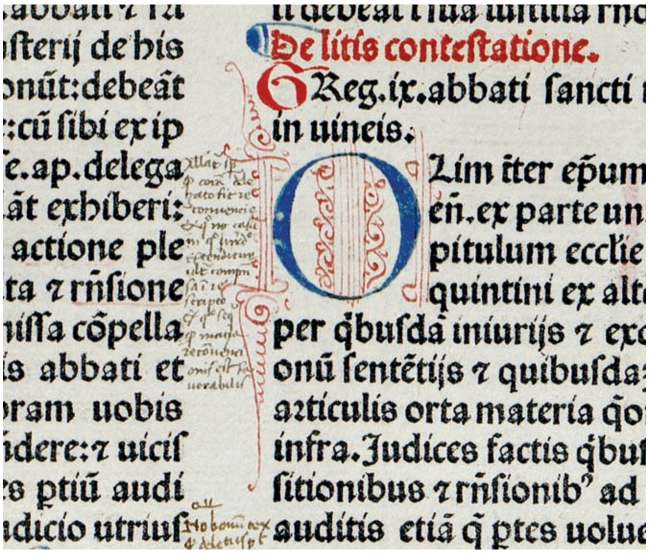

Abb. 310 Ink. 436 (wie Abb. 303), f. 90rb Kat. 84

Abb. 311–313 Ink. 436 (wie Abb. 303), ff. 107v, 211r, 218r Kat. 84

Liber canonis primus quem princeps aboali abin ſceni de medicina edidit. tranſlatus a magiſtro Gerardo cremonenſi in toleto ab arabico in latinum. Verba aboali abinſceni.

IN primis deo gratias agamus ſicut ſui ordis celſitudo ⁊ beneficij ipſius multitudo meret: cuiuſ miſericordie ſup omnes ꝓphetas exiſtũt ¶ Et poſt dicã ꝙ q̇daꝫ de melioribus amicis quos hr̃e uideor: cui i omnibus ꝑ quibus me dep̃catus fuerit ſatiſfacere debeo: de re quã poſſum: me rogauit ut ei libruꝫ de medicina faciam: eius regulas uniuerſales ⁊ ꝑticulares taliter cõprehendẽtẽ: ut explanatio cum breuitate in eo cõiũgatur: ⁊ ſm plurimũ afferã ꝙ̃tum eſt afferendum de declaratõe in verbis paucis. Quod equidem cõceſſi. ¶ Et mihi placuit ut in pñs loq̃rer de rebus cõibus ⁊ ulibus utriuſqꝫ ꝑtis medicĩe theorice vꝫ ⁊ practice. Poſtea uero loquar d̃ ulibus iudiciorũ uirtutum medicinaruꝫ ſimpliciũ. ⁊ poſt hec d̃ ꝑticularibus eorũdẽ. deinde loquar de egritudinibus que in unoquoqꝫ contingũt membro. Prius tamẽ incipiã ab anatomia illius membri ⁊ eius iuuamẽto. De anatomia enĩ ſimpliciũ membrorum: ⁊ ſimiliter iuuamẽtis i libro p̃io uniuerſali iam tũc locutus ero. Qum aũt membri anatomia cõſũmauero in ꝙ̃pluribus locis demõſtrare incipiam quõ eius cõſeruetur ſanitas. Deinde ſmone abſoluto oñdam eius egritudines uniuerſales ⁊ cãs ⁊ ſemitas cognoſcendi eas: ⁊ uias eas medicandi in ſmone etiam uli. Poſtꝙ̃ aũt has res ules expleuero ad egritudines redibo ꝑticulares: ⁊ in ꝙ̃pluribus earũ etiã demonſtrabo in primis iudiciũ uniuerſale in eius diffinitõe ⁊ ipſius cauſis ⁊ ſignificatõibus. Deinde ad iudicia reuertar ꝑticularia. Poſt oñdam regulã uniuerſalem in medicando. Deinde deſcendam ad medicãdum ꝑticulariter cũ unaquaqꝫ medicina ſimplici: aut cõpõita. ¶ Ad illud aũt qđ prius dicam de iuuamentis medicinarũ ſimpliciuꝫ in egritudinibus in libro medicinarũ ſimpliciũ in tabulis pictis quas bonum eſt fieri ſicut in diſcipline modo aſpicieſ qum ad ipſum ꝑuenies non reuertar ad dicendũ niſi modicaꝫ rem. ¶ De medicinarũ quoqꝫ cõpõitarũ que mihi uidebũtur in antidotario melius ponende iuuamentis ⁊ quõ miſceantur uſqꝫ ibi loqui dimittam. ¶ Placet aũt mihi ut poſtꝙ̃ hunc librũ cõſumauero: aliũ librũ cõponam d̃ rebus ꝑticularibus ĩ quo ſit ꝓprietas nominandi egritudines: que qum accidũt non ſunt uni eidem membro ꝓprie: in quo etiã de pulchritudĩe loquemur: ⁊ ut in hoc libro eo calle ꝓcedam quo in libro ꝑticulari qui eſt ante ipſum ꝓceſſi. ¶ Qđ ſi mihi deus auxiliatus fuerit ⁊ hũc cõſumauero librũ addam poſtea in uno libro antidotariũ. ¶ Non eſt aũt bonũ ut huius libri plurimũ non ſit apud unũquẽqꝫ ⁊ in eius memoria q̇ huius doctrine nomine uocari ⁊ ꝑ eam lucrari deſiderat: minus nanqꝫ quod medico neceſſariũ eſt cõprehendit. Quod uero ſup ipſum additũ eſt incõp̃henſibile eſt. ¶ Quod ſi deus meum ꝓlongauerit terminũ: ⁊ ſecũda ſucceſſerit fortuna. me ad alia ꝑparabo. Nunc aũt hũc cõponam librum quẽ in quĩqꝫ ſic diuidam libros.

Liber primus ẽ de rebus uniuerſalibus ſcientie medicine.
Liber ſecũdus eſt de medicinis ſimplicibus.
Liber tertius eſt d̃ egritudinibus ꝑticularibus que ſiũt in membris hominis a capite uſqꝫ ad pedes manifeſtis ⁊ occultis.
Liber quartus eſt de egritudinibus particularibus que quꝫ accidũt nõ ſunt vni membro ꝓprie ⁊ d̃ decoratõne.
Liber quintus eſt de cõponendis medicinis ⁊ ipẽ ẽ antidotarium.

Libri primi ſunt quatuor ſen.
Fen prima ẽ de diffinitõe medicine ⁊ ſubiectis eius ⁊ rebus naturalibus.
Fen ſecũda eſt de diuiſione egritudinũ ⁊ cauſarum ⁊ accidentiũ vniuerſalium.
Fen tertia eſt de cõſeruatõe ſanitatis.
Fen quarta eſt de diuiſione mõrũ medicatõnuꝫ ſm egritudines uniuerſales.

Fen prime ſunt ſex doctrine.
Doctrina prima eſt d̃ ſubiectis medicine ⁊ eius diffinitiõe.
Doctrina ſecũda eſt de elementis.
Doctrina tertia eſt de cõplexionibus.
Doctrina quarta eſt de humoribus.
Doctrina quinta eſt de membris.
Doctrina ſexta eſt de operatõibus ⁊ ſpiritibus ⁊ v̉tutibus.

Doctrĩe prime ſunt duo capitula.
Capitulũ primũ eſt de diffinitõe medicĩe
Capitulũ ſecundũ eſt de ſubiectis medicine.

Doctrine ſecũde eſt unũ capitulũ.
Capitulum de elemẽtis.

Doctrine tertie ſunt tria capitula.
Capitulũ primũ eſt ad oñdendũ quid ſit cõplexio.
Capitulũ ſecũdũ eſt de cõplexione membrorũ.
Capitulũ tertiũ eſt de cõplexionibus etatuꝫ.

Doctrine quarte ſũt duo capitula.
Capituluꝫ primũ eſt ad inquirẽdũ quid ſit humor ⁊ quot ſunt eius ꝑtes.
Capitulum ſecũdũ eſt de generatõe humoruꝫ.

Doctrine quĩte eſt unũ capitulũ ⁊ quĩqꝫ ſumme.
Capitulũ eſt ad inquirendum quid ſit membrum ⁊ ſue ꝑtes.

Sũma prima eſt de oſſibus cuius ſunt .xxx. capitula.
Capitulũ primũ eſt locutio uniuerſalis de oſſibus ⁊ iũcturis.
Capitulũ ſecũdũ eſt de anatomia cranei.
Capitulum tertiũ eſt de anatomia eius qđ d̃ capite

a 2

fen ꝑma

Abb. 314 Ink. 580 (Avicenna, Canon medicinae), Einheit 1, f. 2ʳ – Padua, Atelier des Antonio Maria da Villafora, 1477 (60%) Kat. 85

Incipit ſubtile et fidele ſcriptū iaco
bi forliuieſis ſuper primū tegni galieī

Tres ſunt omnes
doctrine q̄ ordine hn̄t
Relictis mltis amba
gibus in huius et alio
rū librorum exordiis
ſolitis enarrari breui
tati idulgēs. quatuor
dūtaxat ſeriatim exe
quar. Primo quis ſit
huius libri titulus oſtendetur. Secundo quid ſit
libri huius ſubiectum et cōter totalis ſcie medi
cine cuius eſt hic liber ptialis. Tertio quis ſit hu
ius libri ordo ad alios medicine libros a Gal. cō
poſitos. Ultimo ad libri diuiſionē veniaꝫ et lr̄e
expoſitōem que vero ſit auctoris intētio: q̄ vti
litas libri quot et que cauſe q̄a alias declarata
et vulgo nota dimitto. Quātum ad pmū ſciē
dum ꝙ hic liber ītitulatur microtegni cuius inter
pretatio eſt pua ars. micrō enim grece latine par
uuꝫ. tegni ars ſeu tegens vel continens. taleꝫ ve
ro meruit titulum quia ſub breuitate miranda ī
generali totius ſcie medicine ſcibilia tam ad prē
practicā ꝙ̄ theoricam ptinentia cōtinet vt de īpo
merito dici poſſit. ꝙ hoc opus eſt exiguum breue
corpoꝛ viribꝰ amplum. Quantū ad ſcd̄m ſciē
dum ꝙ licet ſubiectū multipliciter capiat̄ in ꝓpoī
to tamē ſumitur ꝓ eo de quo pricipaliter eſt ſcie
vel artis ꝯſideratio de quo. ſ. pricipaliter paſſio
nes et proprietates iueſtigāt̄ et ad quod quecūqꝫ
in ſcia vel arte ꝯſiderantur habēt attributioneꝫ
et cum hoc metas illius nō trāſcendit qualiter nu
meꝝ ſubiectum dicimꝰ ariſmetrice. ens mobile na
turalis phie et ſic de aliis. taliter ergo capiēdo ſu
biectū patet medicine ſubiectum eſſe corpꝰ huma
nū ſanabile vel egrotabile vel ſub neutra diſpo
ſitōe ponibile de hoc enī pricipaliter cōſideratur
ī medicina et proprietates et paſſiones principali
ter inueſtigantur quecūqꝫ etiam ī huiꝰ ſcia cōſide
rantur ad illud habēt attributōeꝫ et eoꝝ aliqua
ſunt partes vt mēbra etcete. aliqua ſunt acciden
tia vt egritudo aliqua ſūt ꝯuenientia vt cōplōes
etcete. aliqua ſunt diſconueniētia vt egritudines
et cauſe eaꝝ etce. licet nāqꝫ medicus multa huma
no corpori extrinſeca cōſideret vt plantas vene
na vētos mōtes terrarum ſitus et ſimilia nō tñ
cōſiderat ea niſi in quantū ad humanū corpus at
tributōem hn̄t tanꝙ̄ ꝯuenientia vel diſcōuenien
tia cōſeruantia vel corruptiua ꝙ etiaꝫ huiuſmōi
ſubiectum nō tranſcēdat metas huiꝰ ſcie ſatis pꝫ
Ex quibꝰ patere pōt primo quid ſit ſubiectum
doctrine tradite in hoc libro. Eſt enim corpus hu
manum ſanabile etcete. cōſideratum ſcd̄m paſſio
nes cōes tm̄ ſiue generales. Ex quo pꝫ ſecundo
dr̄a ſubiecti huiꝰ libri a ſubiecto totalis ſcie me
dicine. huius enim libri ſubiectū eſt corpus huma
nuꝫ ſanabile etce. cōſideratū ſcd̄ꝫ paſſiones cōes
tm̄ ſiue generales totalis vero medicine tam ſm̄
paſſiōes cōes ꝙ̄ proprias ſiue ſpeciales Ex quo
patet tertio ꝙ nō repugnat idē eſſe ſubiectū tota
lis ſcie et alicuius ptialis libri eiuſdem drn̄ter tñ
cōſideratū ſm̄ ſuas paſſiones ut declaratū eſt
Ex quibus patere poteſt reſponſio ad tertium
pricipale quis ſit ordo huiꝰ libri ad alios. dicitur
enim ꝙ eſt in ordine alioꝝ librorum medicine et
a Galieno ꝯpoſitoꝝ pmus vel ſalteꝫ de prioribꝰ
ordine doctrine eo ꝙ in hoc libro tradita ſunt cō
muniora et ꝯfuſiora et ꝯſequēter notiora nobis
notiora enī nobis ſunt confuſa magis Innata eſt
aūt ex notioribus nobis via et certioribꝰ innoti
ora nature et certiora pmo phicoꝝ Quātū ad
quartū dicendum ꝙ hic liber diuidiť in duas par
tes. ī phemium ſcꝫ in quo ponit ītētōem modum
et ordinē ſui ꝓceſſus et ī tractatū ibi ſecūda me
dicina eſt ſcia. pma ī duas. pmo ponit diſtictōeꝫ
doctrinaꝝ ſecūdo declarat mēbra diſtinctōis ibi
prima eſt. dicit primo ꝙ doctrine q̄ habentur ſm̄
ordinem ideſt ordinarie ſūt tres Primo nota
vt Haly in cōmēto ꝙ doctrina eſt actio doctoris
in diſcipulū ſeu inceſſus et ſemita et iſta ſunt nōia
ſynonima Ex quo ꝯprehenditur Haly in ꝓpoſito
ꝑ doctrinā intelligere modū viam ſeu ſemitaꝫ q̄
procedit doctor in docēdo diſcipulū per viaꝫ vł
ſemitam reſolutiuā cōpoſitiuam vel diffinitiuā
antiqui autē vt ſcd̄o ꝯmēto notat Haly ꝑ doctri
nam ītellexerunt id qd̄ proicit mgr̄ ſup diſcipulū
ex intētionibꝰ rerum q̄s vult diſcipulus hr̄e vt
magiſtro ꝓferēte lectōem ꝓicit ſuper diſcipulum
intentōes reꝝ quia voces q̄ ſunt reꝝ ſimilitudīes
ex quibꝰ in mēte diſcipuli reꝝ naturales ſimilitu
dines generātur. ſubdit tñ in cōmento eq̄le eſſe ſi
ue diſcipulus has intentōes acquirat vocū prola
tione ſiue ſcripturaꝝ inſpectōe aut digito vł ma
nu mōſtrata etce. ꝑ ſcripturas enī płonis ypo. et
aꝝ. corū ſermones ītelligimus ac ſi pn̄tes eſſent
vnde et ab ipſis doceri dici poſſumꝰ Secundo
nota ꝙ ordo ꝓut propoſito ptinet eſt pluriū īter
ſe ſm̄ prius et poſteriꝰ ſe habentium debita habi
tudo ſiue depēdentia. Sciaꝫ igitur aliꝙ̄ eſſe ordi
nariam eſt ptium eius īter ſe poris et poſterioris
debitam eē hītudinem ecōtra vero inordinariaꝫ
Exemplū pmi vt doctrīa libri elemētoꝝ euclidis
Exēplū ſcd̄i vt affōꝝ. hec pleniꝰ ī qōe declarabūt

prima quidem ex finis notione
declarat membra diuiſionis. et primo hec. ſecun
do aſſignat varios modos nominationis diffiniti
ue. tertio aſſignat quibꝰ doctrinarum modis vti
temptauerunt antiqui ibi ſecunda appellař ibi
tertia conati. prima in tres. primo primum. ſo
ſm̄. tertio tertiū declarando eligit mēbꝝ quo inci
dere intendit ibi ſa ſecundo vero ibi tertia tertia
vero De pma dicit quod prima doctrina fit ex
finis notōe q̄ fit ſm̄ diſſolutōem et reſolutionem
dicit ſo quod ſecunda eſt ex ꝯpoſitōe inuētoꝝ ſm̄
diſſolutōem Prio nota qd̄ reſolutio ē duplex
ſ. naturalis ſeu realł et loycalis. realis autē reſo
lutio et ſi multipliciter et ī ꝓprie ſumatur ꝓprie
tamē eſt ſepatō et diuiſio rei ī partes ipſam rem
ꝯponētes. Loycalis autē reſolutio ab hac metha
forice dicta eſt et ſumitur hoc modo methafora
ſicut enim cōpoſitū dum reſoluitur ptes ab iuicē
a

IVVAVI AROR
M
V NICA SPES MEA
L K
IR M

Abb. 315 Ink. 619 (Jacobus de Forlivio, Super libros Tegni Galeni), f. 2r – Padua, Atelier des Antonio Maria da Villafora, 1477 (60%) Kat. 86

Abb. 316–317 Ink. 580 (wie Abb. 314), Details: Autorbild des Avicenna und Engel mit Wappen, Emblemen, Devise und Namensabkürzungen (Bernhard von Rohr, Leonhard Kurz) Kat. 85

Abb. 318–319 Ink. 619 (wie Abb. 315), Details: Autorbild des Galenus und Triton mit Wappen (Bernhard von Rohr) Kat. 86

Abb. 320 Ink. 580 (wie Abb. 314), Einh. 1, f. 4r Kat. 85

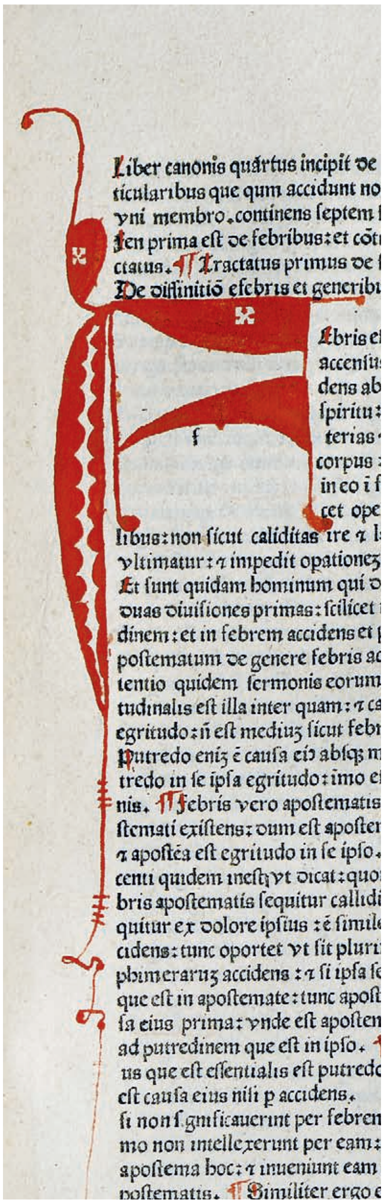

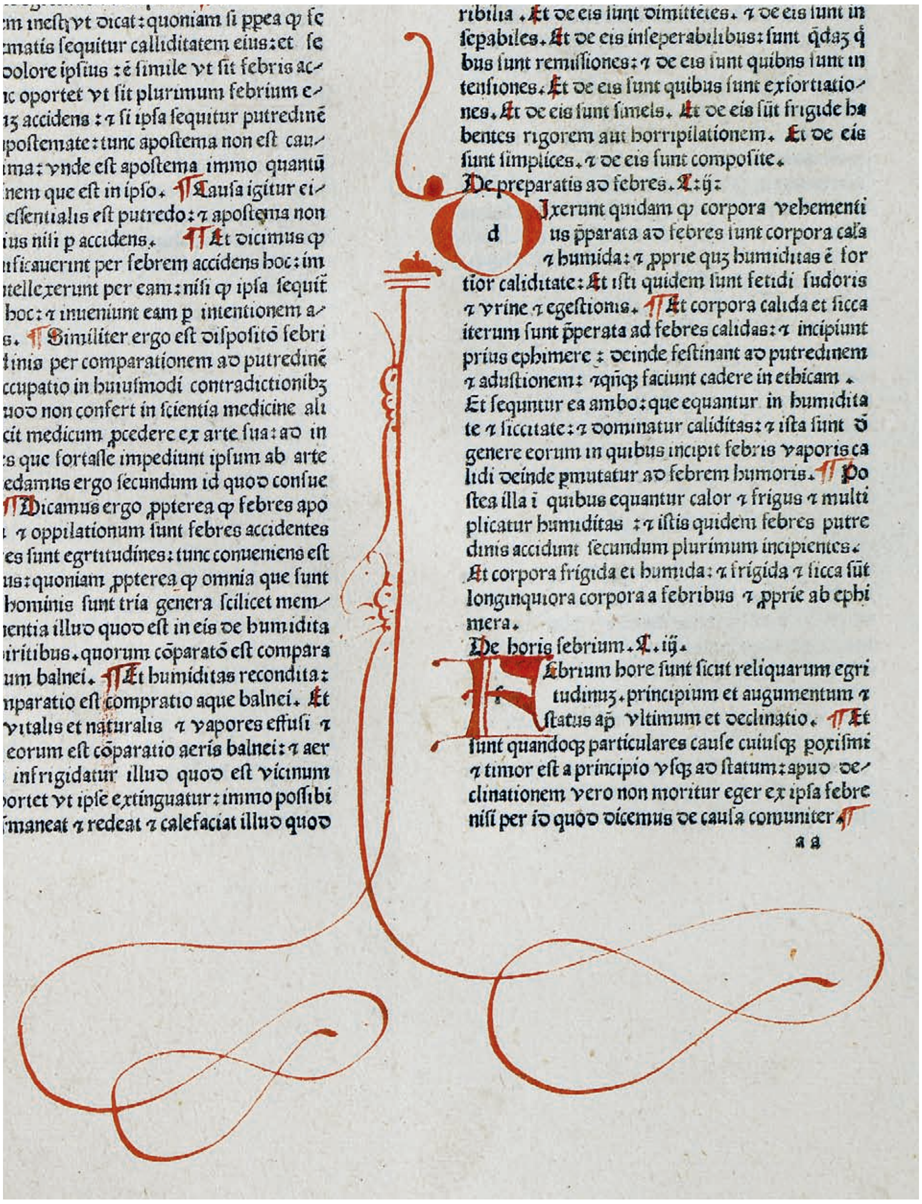

Abb. 321–322 Ink. 580 (wie Abb. 314), Einheit 2, f. 5ra und 5rb (jeweils 73%) Kat. 85

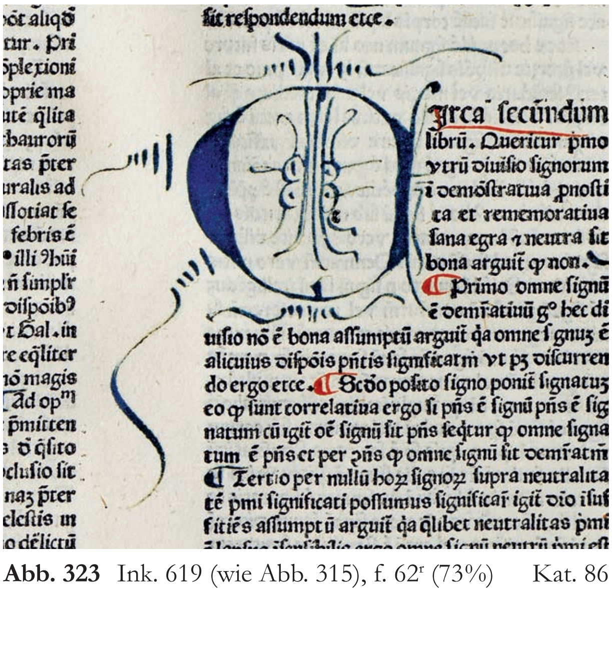

Abb. 323 Ink. 619 (wie Abb. 315), f. 62r (73%) Kat. 86

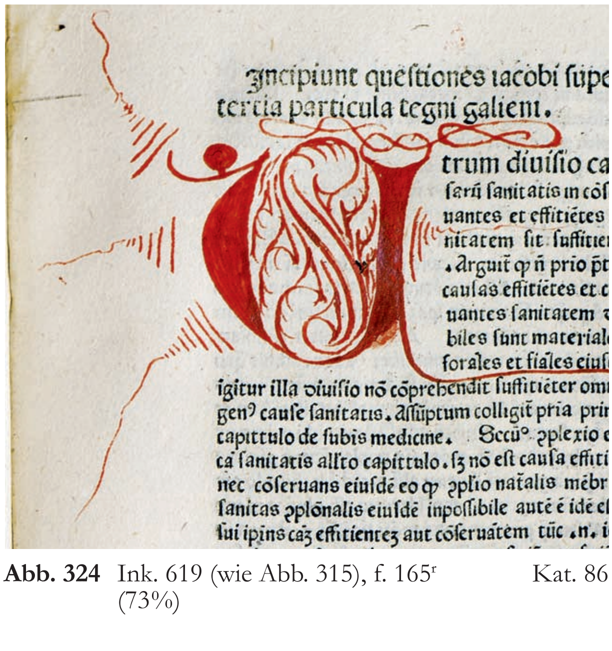

Abb. 324 Ink. 619 (wie Abb. 315), f. 165r (73%) Kat. 86

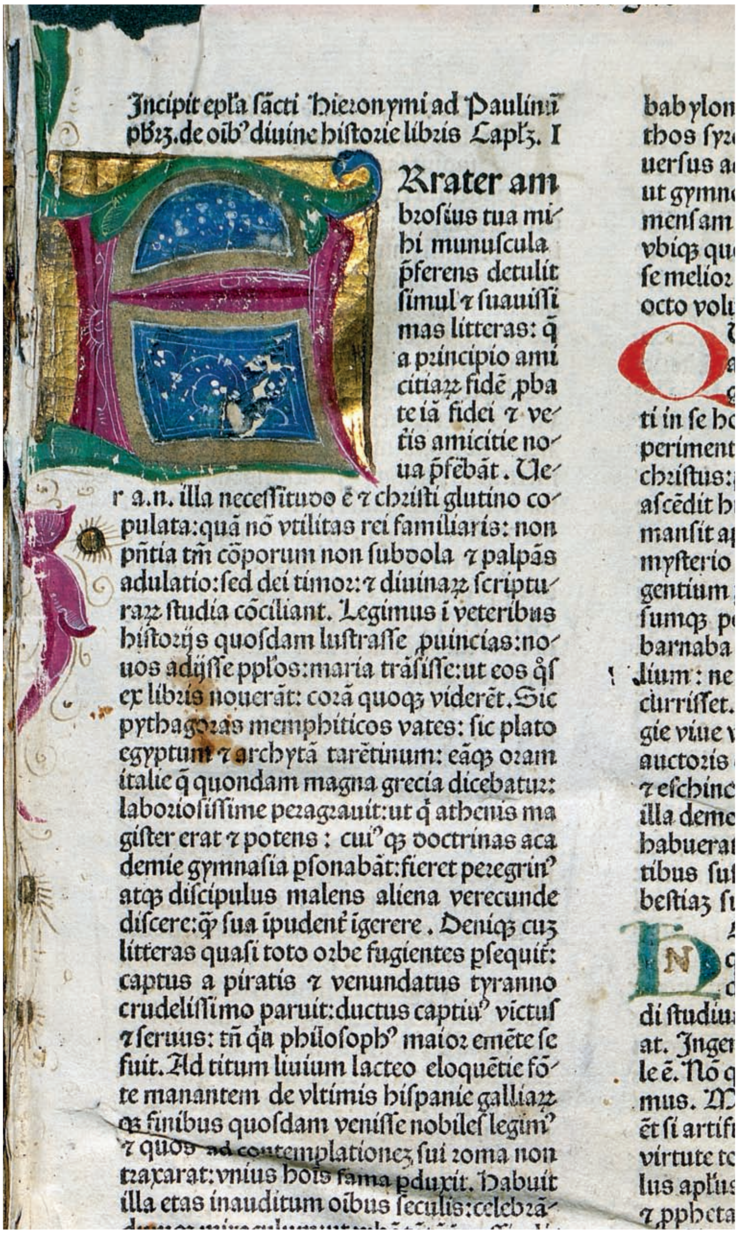

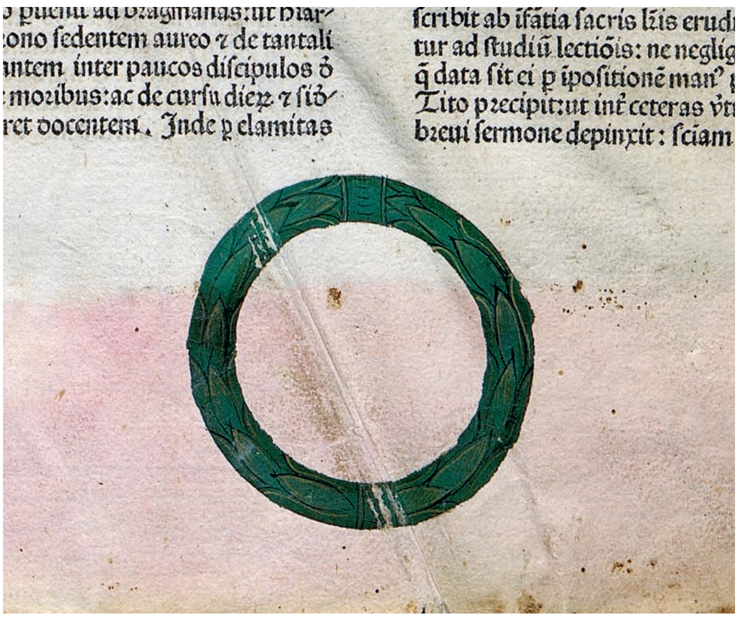

Abb. 325–326 Ink. 284, f. 2r: Initiale, Bas-de-page: Lorbeerkranz – Padua, Umkreis des Antonio Maria da Villafora, nicht vor 1476 Kat. 87

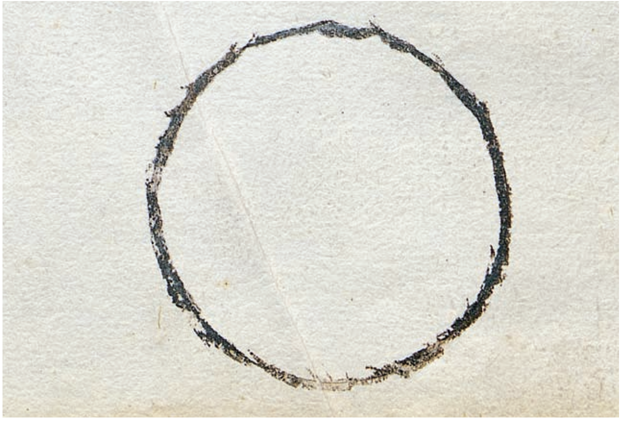

Abb. 327–328 Ink. 284 (wie Abb. 325–326), f. 5r: Initiale, Bas-de-page: Skizze eines Kranzes Kat. 87

3

LIBER PRIMVS.

LAERTII DIOGENIS VITAE ET SENTENTIAE EORVM
QVI IN PHILOSOPHIA PROBATI FVERVNT.

PHILOSOPHIAM a barbaris initia ſumpſiſſe plæri-
que autumant. Nanque apud perſas claruiſſe Magos:
Babyloniis ſiue aſſyriis eius rei principes fuiſſe Chal-
dæos:Gymnoſophiſtas Indis:Celtis ſeu Gallis Drui-
das : & qui Semnothei appellbāť: qui ut ait Ariſtote
les in Magico & Sotion in uigeſimotertio ſucceſſiōis
libro:ꝙ diuini humaniq; iuris peritiſſimi : ac præterea
religioni maxime dediti fuerunt:Semnothei quoq; ap
pellati ſunt:phænicem inſuper fuiſſe Ochum:& thra-
ca Zamolxim: Libycumq; Atlantem.Ad hæc Egyptii Nili filium fuiſſe Vulca-
num:eumq; ipſum philoſophiæ aperuiſſe principia.porro ipſius rei Antiſtites
Sacerdotes ac prophetas appellari ſolitos.Ab hoc autem ad Alexandrum Ma
cedonum regem fluxiſſe annos quadraginta & octomilia octingentos ſexagin
tatres.Quo toto tempore ſolis defectus contigiſſe trecentos ſeptuagintatres :
Lunæ autem octingentos trigintaduos.Enimuero a Magis quorum principem
fuiſſe Zoroaſtrem perſen memoriæ proditum eſt.Hermodotus quidem pla-
tonicus in libro de diſciplinis uſq; ad excidium Troiæ annos quinq; milia com
putat:Xanthus uero Lydius a Zoroaſtre uſq; ad Xerſis tranſitū ſexcentos enu
merat annos.poſt eum autem Magos plurimos ſibi inuicem ſucceſſiſſe Hoſta-
nas.Aſtropſychos:Gobryas atq; pazatas:donecab Alexandro euerſum eſt per
ſarum regnum. Sed hi profecto dum neſciunt græcorum recte facta inuentaq;
Barbaris applicant.Ab iis nempe nō ſolum philoſophia uerum idipſum quo
que hominum genus initio manauit.Deniq; Muſæo Athenæ:thæbæ Lino icly
tæ ſunt.Horum alterum Eumolpi filium aſſerunt primum deorum generatio-
nē tradidiſſe ſphæramq; inueniſſe:& ex uno fieri atq; in idipſum reſolui omnia
dixiſſe.Hunc phaleris obiiſſe diem ibiq; ſepultum eſſe:inſcriptūq; ipſius tumu
lo Epigramma & genus illius & locum in quo ſepultus fuerit teſtari.
Eumolpi exanimem muſæum terra phalerum
Continet hoc tumulo pignora cara patris.
Porro muſæi pater Eumolpidis apud athenienſes cognomen dedit.Linum ue
ro Mercurio:Muſaq; Vrania genitū affirmant:ſcripſiſſe autem mundi generati
onem:Solis itē & Lunæ curſus:aialiumq; ac fructuum generationes notauiſſe.
Deniq; in primo ſtatim uerſu operis ſui initia rerū altius repetens cuncta ſimul
nata memorauit.Quem ſecutus Anaxagoras:& ipſe ſimul facta omnia aſſeruit:
eaq; mente accedēte compoſita.Linum autem in Euboia occubuiſſe ſagitta ab
Apolline tranſfixum:Thæbiſq; ex urania muſa progenitum : ipſumque itidem
eius tumulo inciſum elogium indicio eſt.

a

Abb. 329 Ink. 214, f. 3r: Initiale mit Bordüre und Wappen – Vermutlich Norditalien, nicht vor 1485 (85%) Kat. 88

ABSENTI
Filio acquiri-
tur actō ex cō
tractu per pa-
trem celebra-
to etiaȝ ſi fili
us cuius nomī
ne contrahitur
ſit naturał tā
tuȝ dummodo
dictus filius ratificet contractum. Et
hoc eſt uerum de equitate canonica et
ſi contractus fuiſſet celebratus per epi
ſtolam patri ꝛ non filio tranſmiſſaȝ nō.
Ro.con.cxlii.ꝛ uide ſub.X.
Sententia .§.
Electio .§.
Preſens .§.
Preſumitur .§.
Stipulatio .§.
Gratia .§. Gratia
per quam quis ſit.s.
Abſens in ſeruicō pape an habeatur
preſente ꝛ reſidente dic ꝙ ſic ut in. c
cum dilectus.de cle.non reſi. Et idem
in abſenti ī ſeruicio epiſcopi uł eccłi
ut patet.eo.ti.c.de cetero.ꝛ.c.ad aud
entiam.uide Io.an.de ꝯſue.c.fi.li.vi.i
nouella.Et quod ibi idem nō.domi.d
ſan.gemi.qui dicit ꝙ fit extenſio de c
ſu uero ad fictuȝ.quando ius equipera
caſum fictum uero ſiē eſt in.c.ad aud
entiam.ꝛ.c.ex parte.ii.de cle.nō reſi
licet ipſe nō allegȝ ꝛ iſta fuit mens Io
an.licet per alia uerba loquatur ꝛ uid
ī.ſub.X.preſens.ꝛ.ī.§.proximo.
Abſens non habet ꝑ preſenti niſi in ca
ſibus expreſſis in iure.quia eſt queda
fictio.ergo non poteſt allegari niſi ī c
ſibus in iure expreſſis nō.ant.de cle.n
reſi.c.ex parte.ii.Pro quo eſt caſus i.

ꝙ non ualet donatio ſi
nationis uel ex alio tit
nemine ꝓ eo recipient
nuntius uel epiſtola u
eo recipiente ſequatu
Abſenti ſi lex dicit a
intelligi interueniente
nō.glo.ff.de actio.ꝛ o
Id nō.bar.ff.de ꝑcu.
te.uide Bal.C.mandat
in.xiiii.q.
Abſens in ſeruicio leg
ſente et cenſetur reſi
ciam ſibi ꝯmiſſam.Id
det cum cardinali
ſeruatur ſcđm hoſti.S
Io.an.ꝙ omnibus card
priuilegia ꝯceduntur.
chiepō non cenſetur p
in.c.cum dilectus.de
tamen differentia an
reſidens.an uero ſit p

ant.de ꝯſeſ
i.c.ſi cautō.
ſub.X.ſtipu
ddi.ſpe.ī.t.
in prin.dic
faciant fid
tra uide ſu
cus.et uide
Acta prob
procedunt

Abb. 330–331 Ink. 559, Hauptband, f. 3r: Initiale, Bas-de-page: Lorbeerkranz – Rom, 2. Hälfte 1470er oder 1. Hälfte 1480er Jahre Kat. 89

Abb. 332 Ink. 650 (wie Abb. 30), f. *119*r: Auferstehung Christi (Holzschnitt, koloriert) Kat. 9

Abb. 333 Ink. 650 (wie Abb. 30), f. *160*v: Pietà (Holzschnitt, koloriert) Kat. 9

Abb. 334 Ink. 650 (wie Abb. 30), f. *208*v: Kreuzigung Christi (Holzschnitt, koloriert) Kat. 9

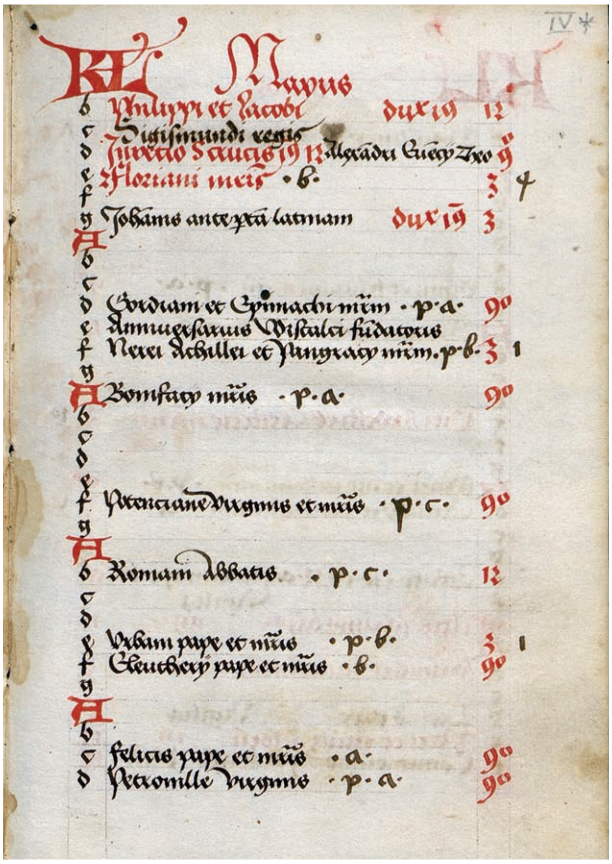

Abb. 335 Ink. 650 (wie Abb. 30), f. IV*r: Kalenderseite für Mai (70%) Kat. 9

Abb. 336 Ink. 119 (wie Abb. 240), VD innen: Hl. Hieronymus (Holzschnitt, koloriert) Kat. 63

Abb. 337 Ink. 511 (wie Abb. 277), VD innen: Hl. Hieronymus (Holzschnitt, koloriert) Kat. 77

Abb. 338 Cod. 476 (Teilmissale, wie Abb. 301–302), f. 2^{v}: Kreuzigung Christi (Holzschnitt, koloriert; 82%) Kat. 83

Abb. 339 Ink. 380 (wie Abb. 16), Spiegel des Vorderdeckels: Besitzvermerk, Wappen, Initialen und Kaufvermerk des Georgius Stöccelius (80%) Kat. 6

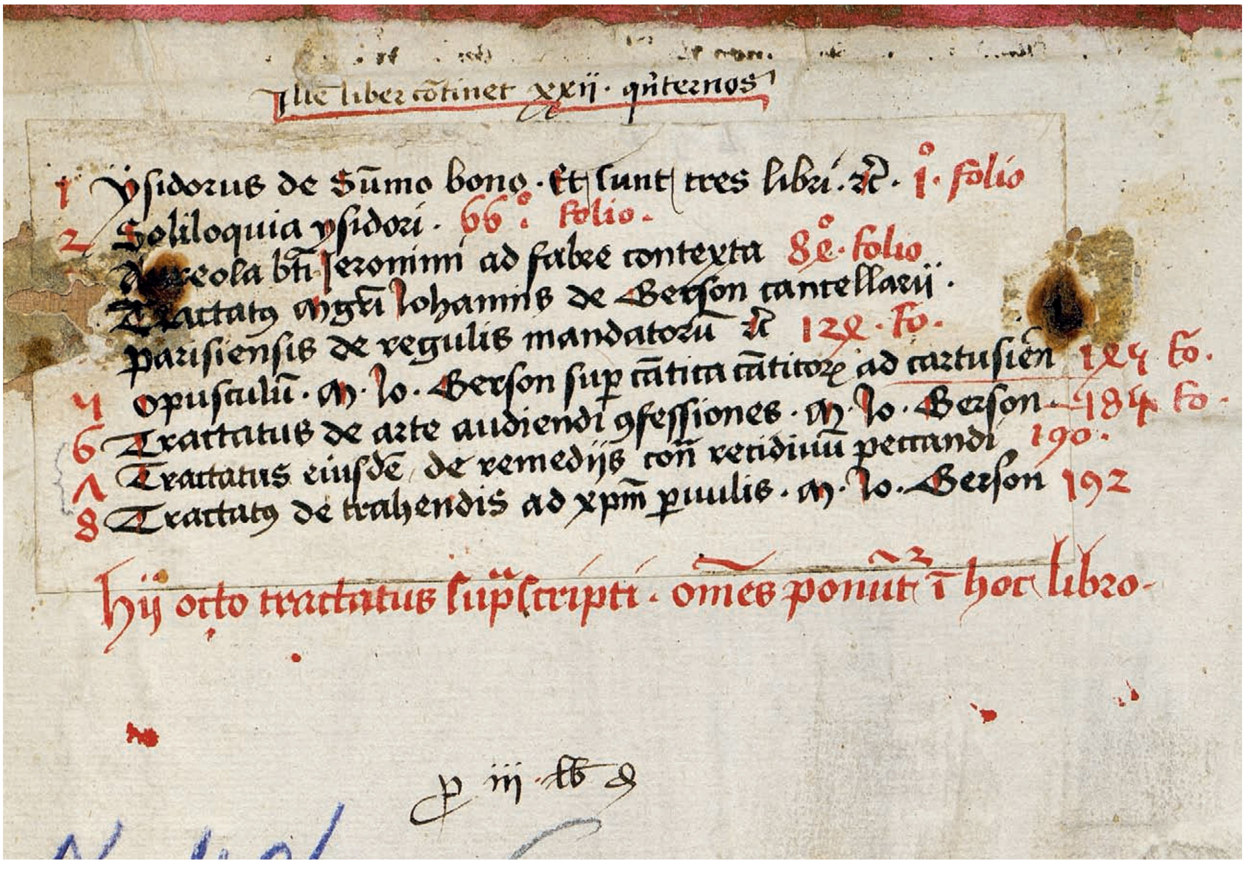

Abb. 340 Ink. 406 (wie Abb. 55), Spiegel des Vorderdeckels: Angaben zu Lagenanzahl, Inhalt und Kaufpreis (93%) Kat. 14

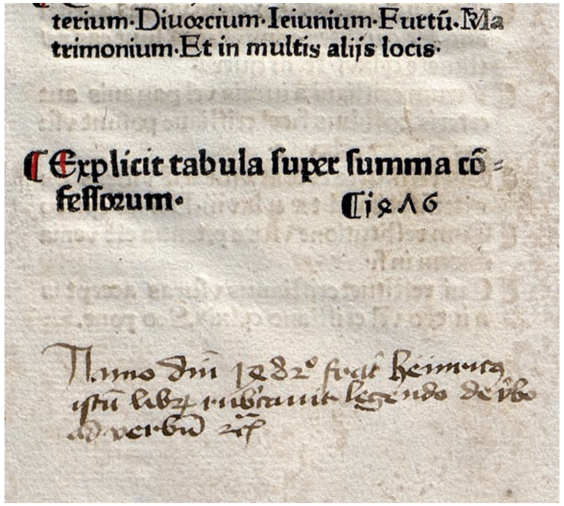

Abb. 341 Ink. 494 (wie Abb. 142), f. 393v: Rubrikatorvermerk des Fraters Heinricus – 1482 (77%) Kat. 32

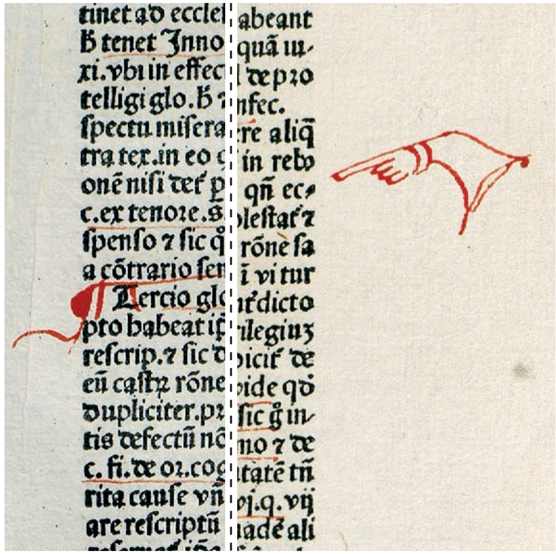

Abb. 342, 343 Ink. 645 (wie Abb. 164), II/1, f. 68r: Paragraphzeichen und Zeigehand des Heinricus – nicht vor 1486 (90%) Kat. 43

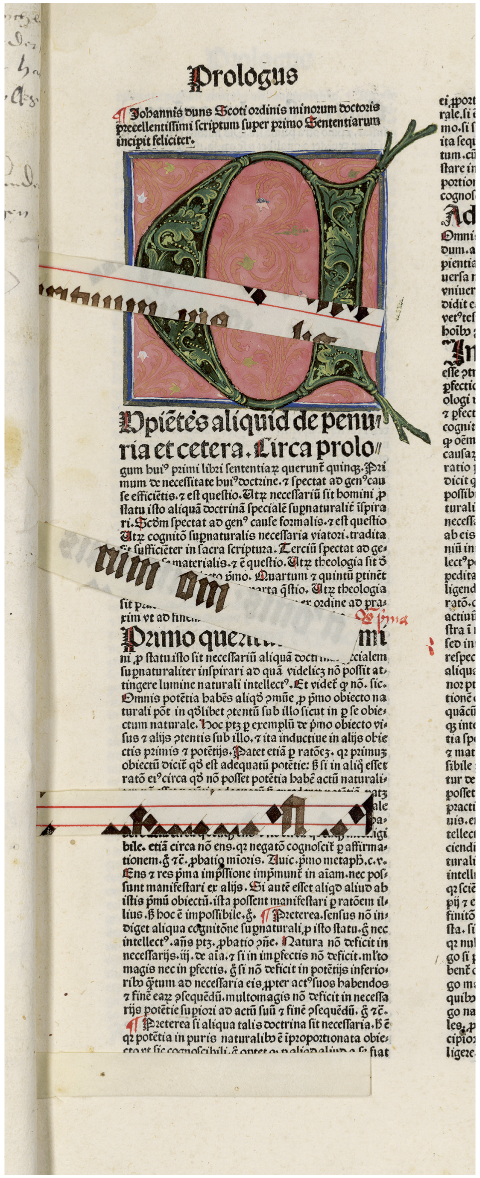

Abb. 344 Ink. 560 (wie Abb. 153), Fälze (45%) Kat. 38

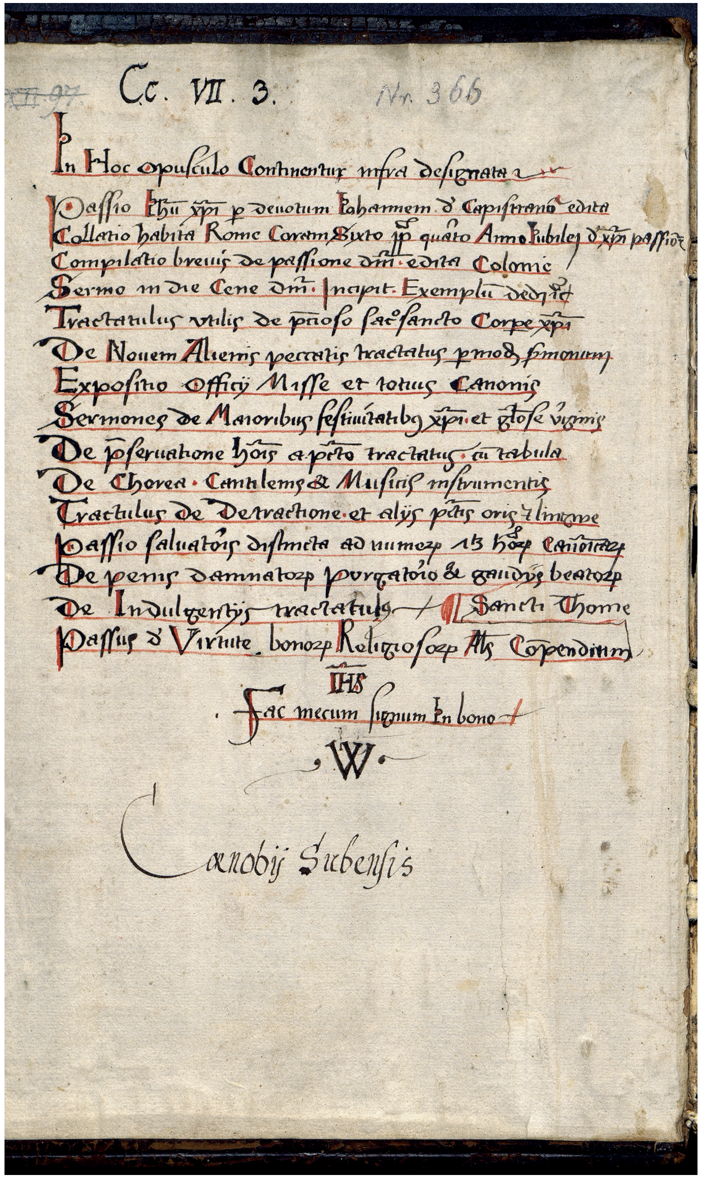

Abb. 345 Cod. 366 (wie Abb. 233–235), Spiegel des Vorderdeckels: Inhaltsverzeichnis und Besitzeinträge – um 1479 und Barockzeit (50%) Kat. 62

Abb. 346 Ink. 586 (wie Abb. 5), Vorderdeckel – Wien, Blasius Coniugatus, nicht vor 1475 (33%) Kat. 3

Abb. 347 Ink. 120 (wie Abb. 15), Vorderdeckel – Wien, Sackauer-Meister, nicht vor 1479 (73%) Kat. 4

Abb. 348 Cod. 334 (wie Abb. 26), Vorderdeckel – Melk, nicht vor 1481 (53%) Kat. 8

Abb. 349 Ink. 508 (wie Abb. 34), Vorderdeckel – Ulrich Schreier bzw. Werkstatt, späte 1460er Jahre (35%) Kat. 10

Abb. 350 Ink. 486 (wie Abb. 45), Hinterdeckel – Ulrich Schreier bzw. Werkstatt, frühe 1470er Jahre (35%) Kat. 11

Abb. 351 Ink. 605 (wie Abb. 50), Hinterdeckel – Ulrich Schreier bzw. Werkstatt, frühe 1470er Jahre (35%) Kat. 13

Abb. 352 Ink. 488 (wie Abb. 101), Hinterdeckel – Ulrich Schreier bzw. Werkstatt, um 1473 (35%) Kat. 22

Abb. 353 Ink. 507 (wie Abb. 106), Vorderdeckel – Ulrich Schreier bzw. Werkstatt, um 1473 (38%) Kat. 23

Abb. 354 Ink. 580 (wie Abb. 314), Vorderdeckel – Mondsee, wohl nach 1495 (35%) Kat. 85

Abb. 355 Ink. 619 (wie Abb. 315), Vorderdeckel – Mondsee, wohl nach 1495 (35%) Kat. 86

Abb. 356 Ink. 464 (wie Abb. 222), Hinterdeckel – Oberösterreich (Garsten oder St. Florian?), letztes Viertel 15. Jh. (35%) Kat. 60

Abb. 357 Ink. 548 (wie Abb. 272), Vorderdeckel – Suben (?), nicht vor 1481 (47%) Kat. 72

Abb. 358 Ink. 437 (wie Abb. 250), Vorderdeckel – Wahrscheinlich Passau, nicht vor 1473 (35%) Kat. 68

Abb. 359 Ink. 308 (wie Abb. 264) Vorderdeckel – Wahrscheinlich Passau, frühe 1480er Jahre (47%) Kat. 71